

високі результати, створює умови для повноцінного розвитку особистості кожного учня. Тому персоналізація навчального процесу початкової школи є невід'ємною частиною її модернізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. 6 принципів ефективного персоналізованого навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.ed-era.com/6-principiv/>
2. Персоналізоване навчання: адаптуйся або «сідай, двійка» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.ed-era.com/personalizovane-navchannia/>
3. Пішванова В.О. Принципи адаптивного навчання / В.О. Пішванова // Вісник Запорізького національного університету. – 2015. – № 1. – С. 178 – 183.
4. Якубов С. Персоналізоване навчання в загальноосвітній школі. Основні визначення та шлях до впровадження / С. Якубов // Директор школи. – 2016. – № 9. – С. 59 – 72.

Наталія Данько

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної і початкової освіти
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

ГРА В ПРОЦЕСІ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Навчально-виховний процес у початковій школі передбачає використання ігрового методу та застосування гри, як найбільш освоєної малюками форми діяльності. Ми пропонуємо розглянути можливість застосування ігор під час здійснення мистецької освіти молодших школярів, особливо 6 річних учнів. Оскільки для них в цей віковий період провідною діяльністю залишається ігрова діяльність. Особливо ця проблема набуває актуальності в контексті реформування сучасної початкової освіти.

Заняття мистецтвом – чудодійний засіб загального та творчого розвитку людини. Мистецтво є однією з форм пізнання світу й сприяє формуванню естетичної культури, розвитку інтелекту, духовності. Різні види мистецької діяльності сприяють ефективній підготовці дітей до шкільного навчання, розвитку загальних творчих здібностей учнів.

Проблема навчання в початковій школі полягає в тому, що поступово учні втрачають інтерес до навчальної діяльності, і мистецької зокрема. Молодші школярі, особливо учні 6-7 років, налаштовані на творчу працю, пов'язану з різними видами мистецтва, – малювання, спів, виготовлення власних виробів. Тому слід враховувати, що ігрова та навчальна діяльність першокласників є однаково важливими і психологічно необхідними.

Як відомо, ігрова діяльність – різновид активної діяльності дітей, що формує емоційну, інтелектуальну сфери дитини, сприяє розвитку уяви, фантазії [1, с.187].

У навчальній та мистецькій діяльності першокласників чільне місце має займати дидактична гра. В українській педагогічній енциклопедії «дидактична гра» визначається С. Гончаренком як вид ігри, яка організовується для розв'язання навчального завдання; може бути рольовою і грою за правилами.

Дидактичні ігри у початковій школі активізують інтерес та увагу дітей, сприяють розвитку пізнавальних здібностей, уяви, формуванню знань, вмінь, навичок. Використання різноманітних ігор у навчанні допомагає усунути авторитарну позицію вчителя. За допомогою гри створюється атмосфера доброзичливості, емоційного піднесення, вільного вибору. Вона викликає позитивні емоції та інтерес до навчання. Для дітей молодшого шкільного віку, а особливо для 6-річок, ігрова діяльність має велике значення, бо є найбільш доступною формою діяльності. Вона є підготовчим етапом до художньої творчості дитини та її необхідним елементом. Цінність гри полягає також, у розвитку творчої уяви, яка є основою діяльності в різних видах мистецтва [4, с. 219].

Однією з важливих функцій гри є організаційна. Ігрова форма проведення уроку допомагає дітям легко переходити до пізнавальної діяльності.

Розглянемо можливість практичного застосування ігрового методу на прикладі розробленого нами інтегрованого курсу «Світ мистецтва», експериментальне впровадження якого відбувалось на базі НВК «Веснянка», СШ 25, ЗОШ 15. Нами було організовано інтегрований процес вивчення основ мистецтва першокласниками. Запропонований курс являє собою систему уроків-мандрівок, що базуються на ігровій діяльності школярів. На заняттях діти вивчали жанри, види мистецтва, які презентовано у вигляді казкових країн, міст, вулиць та ознайомлювалися з їх специфічними особливостями.

Курс «Світ мистецтва» можна розглядати як тривалу гру-подорож, за сценарієм якої учні протягом усього навчального року подорожують різними мистецькими країнами. Таким чином, тематика уроків чергується залежно від того виду мистецтва, який є домінантою заняття. Розроблена система інтегрованих уроків, під час яких вчитель має можливість широко застосовувати ігровий метод [2, с. 47].

Увазі дітей пропонуємо узагальнені мистецькі образи – образи казкових героїв, асоціація з якими допоможе швидко запам'ятати види мистецтва. Світ мистецтва відкривають дітям: Чарівниця Музика, Олівець Малюєць, Буратіно, Гномик Риторик, Бабуся Майстриня, Балеринка. Ці герою уособлюють в собі загальний образ кожного виду мистецтва, що полегшує процес сприймання нового мистецтвознавчого матеріалу дітьми молодшого шкільного віку, допомагає зрозуміти, запам'ятати існування різних видів мистецтва.

Протягом навчального року діти по декілька разів відвідують кожну мистецьку країну з різною метою. Наприклад, під час першої подорожі Олівець розповість учням про мешканців країни образотворчого мистецтва (художників, скульпторів), під час другої подорожі до цієї країни він пояснить особливості живопису, графіки, запросить на гостини до себе у місто Живопису на вулицю Портретну.

Основні засоби навчально-ігрової діяльності: казкові образи – ляльки – ведучі, карта світу мистецтва, які значно полегшують процес викладання та вивчення основ мистецтва, сприяють формуванню мотивації до занять, створенню сприятливої психологічної атмосфери гри та творчості.

Поступово за допомогою ляльок-ведучих учні потрапляють до всіх мистецьких країн: Образотворчого мистецтва, Музичного, Театрального, Літературного, Хореографічного, країни Декоративно-прикладного мистецтва. Під час уявних мандрівок діти пізнають школярі пізнають новий матеріал, виконують творчі завдання, спрямовані на розвиток самостійного, творчого, образного мислення, уяви, фантазії [3, с. 1].

Під час вивчення та закріплення навчального матеріалу вчителем створюються ігрові ситуації, використовуються казки, дидактичні іграшки. Завдяки цьому вдається організувати вивчення мистецтвознавчого матеріалу, здійснювати естетичне виховання та розвиток творчого потенціалу школярів у формі гри. Казкові герої «допомагають» вчителю ввести учнів у світ музики, літератури, живопису, театру, пропонуючи їм виконувати творчі завдання. Наприклад, пригадати та виконати пісню про осінь для того, щоб потрапити до казкового замку Чарівниці Музики, відгадати загадки, щоб відчинилася скринька Бабусі Майстрині; перетлітися в героїв казки, щоб потрапити до країни Театрального мистецтва.

Створюючи ігрову ситуацію, пропонуємо дітям мапу світу мистецтва, яка стане у пригоді під час подорожей. Розглядаючи цю карту, діти ознайомлюються з різними видами та жанрами мистецтва, які на ній відображено. Складні для дітей поняття з теорії мистецтва: види, жанри, композиція, ритм, сприймаються ними легко й невимушено.

Для того, щоб потрапити до якоїсь певної країни, довідатися про її мешканців та розкрити секрети їх творчої діяльності, варто створити ігрову ситуацію, уявивши будь-який вид пересування (кожного разу засоби пересування змінюються – потяг, килим-літак, машина, хмаринка). Завдяки навіюванню вмикається творча уява дітей. Вони заплющують очі, уявляють, фантазують, а потім уважно й активно сприймають новий матеріал. Метод навіювання сприяє розвитку творчої уяви, образного мислення й фантазії.

Структурою та змістом інтегрованого курсу передбачено не лише презентацію та вивчення основ різних видів мистецтв, але й активна творча діяльність, виконання «ролей митців». Під час занять кожен учень має змогу за власним бажанням виконувати роль будь якого митця.

На заняттях широко застосовуємо рольові ігри. Дітям пропонується гра в митців. Виконуючи комплекс творчих завдань, вони перебувають у ролі художників, скульпторів, співаків, музикантів, декораторів, поетів, казкарів. Наприклад, отримавши завдання від чарівниці Музики (вигадати свою мелодію про зиму, або заспівати зимову пісеньку), школярі виконують ролі композиторів, співаків, слухачів. Або, потрапивши до країни Літературного мистецтва, допомагають Гномику Риторику дібрати риму до заданих слів, вигадати свій маленький віршик про весну, придумати казочку про дружніх звірятко – виконують ролі письменників, поетів, казкарів. Подорожуючи разом з Буратино та Мальвіною країною Театрального мистецтва, учні грають у справжніх акторів, режисерів.

На нашу думку, важливо спочатку надати змогу школярам ознайомитися з існуванням різних видів мистецької діяльності та створити психологічну ситуацію вільного вибору улюбленої мистецької діяльності, що надають їм можливість розкритися, вільно виявити себе в співі, малюванні, танці, віршуванні, акторській діяльності.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко – Рівне : Волинські обереги, 2011. – 519 с.
2. Данько Н.П. Методичні аспекти розвитку творчих здібностей молодших школярів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Світ мистецтва». / Н.П. Данько. Науковий вісник Чернівецького університету. – Випуск 655. – Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. – Чернівці, 2014. с. , С.46-52.
3. Данько Н.П. Розвиток творчих здібностей молодших школярів / Н.П. Данько // Початкова школа. - №4. – 2013. – С.1-2.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: [підруч. для студ. пед. ф-тів] / О. Я. Савченко. – К. : Генеза, 2002. – 368 с.

Наталія Коломієць

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
психолого-педагогічного факультету
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: доц. Починок Є.А.

ОСОБЛИВОСТІ ПІЗНАВАЛЬНО-РУХОВОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сьогодні в країні створюється нова школа, де учень має можливість повноцінно проектувати своє майбутнє а отже постають нові завдання і перед вчителем. Зокрема це не тільки забезпечення учня засвоєння знаннями, уміння, навичками передбачені навчальною програмою а й закріплення засвоєного на фоні задоволення пізнавальних, естетичних і рухових вимог. Відповідно діючи вчитель зможе формувати інтелектуально та фізично гармонійно розвинуту особистість.

В умовах постійного збільшення обсягу інформації, що поступає, у зв'язку зі швидкими змінами в інформаційному світі, простежується значне погіршення стану здоров'я дітей молодшого шкільного віку пов'язане з великим розумовим навантаженням у порівнянні з дошкільним дитинством. Обсяг рухової активності внаслідок довгого сидіння за партою у процесі навчання і під час приготування домашніх завдань збільшується а рухова активність навпаки ж зменшується. Навантаження вступає у протиріччя з фізичним розвитком учня. Як наслідок – у нього знижується працездатність, проявляються негативні емоції, і апатія до навчання в цілому.